

אבל חכמים אומרים: שלשתן אסורות.

הרי שלא הזכיר רבי שמעון, אלא שהחיצונות מותרות להשתמש באמצעית, ולא הזכיר שהאמצעית מותרת להשתמש בחיצונות, ולמדנו: שמודה רבי שמעון שהאמצעית אסורה בחיצונות.

ולמדנו עוד: לדעת חכמים אף החיצונות אסורות באמצעית.

וכל זה הוא כדעת שמואל כפי שאמר רב יהודה משמו!

ואזרא שמואל שאמר: שתי רשויות שעירבו עם רשות אחת, אין אותה רשות משתמשת בשתי הרשויות — **לטעמיה**, שהרי אמר שמואל: הלכה כדברי המיקל בעירוב, ומצאנו לשמואל גופיה פסק שאסורה היא בשתי הרשויות [וכדמפרש ואזיל]; ואילו היתה דעת רבי שמעון להקל בכגון דא, היה לו לשמואל לפסוק כדעתו שהוא המיקל.

הקדמה:

א. כשם שאסור להוציא מבית המיוחד לאחד, לחצר המשותפת לו ולשאר דיירי החצר, אם לא עירבו; כך אסור להוציא מבית שבחצר המיוחדת לבני חצר זו, למבוי המשותף אף לשאר חצירות אם לא נשתתפו במבוי.

ב. כשם שאם לא נתן אחד מבני החצר חלקו בעירוב החצר, הרי הוא אוסר על שאר בני

כי אמריה — לפירושו של רב במחלוקת חכמים על רבי שמעון — **קמיה דשמואל**, **אמר לי**:

מט-א לא כדברי רב שסלע המחלוקת בין רבי שמעון לחכמים הוא בהיתר או איסור האמצעית בחיצונות, אלא איסור האמצעית בחיצונות אף זו **דברי רבי שמעון**, כלומר: כשם שהאיסור של החיצונות זו בזו אתה מודה שהוא גם לרבי שמעון, כך איסור האמצעית בחיצונות שאתה אומר לרבנן בלחוד, אוסר אותו רבי שמעון⁶³.

אבל חכמים אומרים, כלומר: בכך הוא שנחלקו חכמים על רבי שמעון, שהם אומרים: **שלשתן אסורות** זו עם זו. [דברי שמואל נתבארו על פי לישנא בתרא דרש"י].

תניא כוותיה דרב יהודה אליבא דשמואל שאמר: אף לרבי שמעון לא הותרה האמצעית להשתמש בחיצונות; ולדעת חכמים אף החיצונות אסורות באמצעית, [ריטב"א לדעת רש"י].

דתניא: **אמר רבי שמעון למה הדבר דומה** [על שלשה אנשים שיצאו חוץ לתחום קאי, דומיא דמשנתנו] **לשלוש חצירות הפתוחות** זו לזו **ופתוחות לרשות הרבים**, עירבו שתיים החיצונות עם האמצעית, זו — החיצונה האחת — **מביאה מתוך ביתה ואוכלת** בחצר האמצעית, וזו **מביאה מתוך ביתה ואוכלת**; זו **מחזרת מותרה** [מותרת להחזיר מה שהותרה] **מתוך החצר האמצעית לתוך ביתה** שבחצר החיצונה, וזו **מחזרת מותרה לתוך ביתה**.

אף שבדברי רבי שמעון שבמשנתנו נאמר: היא

63. לשון הריטב"א בהבנת רש"י; וביאר רש"י:

החצר להוציא לחצר, כיון שהיא משותפת אף לו, והוא לא עירב עמהם; כך בני חצר אחת שלא נשתתפו במבוי הרי הם אוסרים על שאר בני המבוי.

ג. אין חצר שלא נשתתפה אוסרת על בני המבוי, אלא אם כן רגילה היא לצאת ולבוא דרך אותו מבוי; אבל אם לא היתה רגילה לצאת ולבוא דרך אותו מבוי, אף שודאי אסורה היא להוציא מבית שבחצירה למבוי, שהרי המבוי של אחרים הוא, מכל מקום אינה אוסרת על בני המבוי שנשתתפו להוציא למבוי, ומשום שבני חצר זו אינם חשובים כבני המבוי אף שחצירים פתוחה לאותו מבוי.

ד. חצר שהיתה פתוחה למבוי אף שאינה רגילה בו, אם רצתה משתתפת במבוי, ומוציאה מחצירה למבוי.

דאמר שמואל:

חצר שעומדת בין שני מבואות, פתוחה לכל אחד מהם ורגילה עם כל אחד מהם:

עירבה [נשתתפה] **עם שניהם: אסורה עם שניהם**, שאין שתי רשויות משמשות לרשות אחת, [אבל הן מותרות עמה, ריטב"א לדעת רש"י].

לא עירבה עם שניהם [אף עם אחד מהם]: **אוסרת על שניהם**, שהרי רגילה היא בכל אחד מהם.

היתה החצר **באחד מהם** — רגילה, **ובאחד מהם אינה רגילה**, ולא נשתתפה אף עם אחד מהם: זה המבוי שרגילה החצר בו לצאת ולבוא, **אסור** הוא לשאר בני המבוי כיון

שלא נשתתפה בו; וזה שאינה רגילה בו — מותר.

אמר רבה בר רב הונא באותו ענין:

עירבה [נשתתפה] **עם המבוי שאינה רגילה בו**, גילו בכך בני החצר דעתם שהם מסתלקים מן המבוי שהם רגילים בו, ולפיכך הותר המבוי שהיא רגילה בו **לעצמו**, שאין אוסרים עליו בני החצר שנסתלקו ממנו.

ועוד **אמר רבה בר רב הונא** **אמר שמואל:**

אם עירבה [נשתתף] המבוי שהחצר רגילה בו **לעצמו**, שנתנו כל בני המבוי [מלבד חצר זו] את חלקם כדי להתיר להם להוציא למבוי.

וזה שאינה רגילה בו **לא עירב** [נשתתף], שלא נשתתפו בני המבוי עצמם כלל.

ואף היא **עצמה לא עירבה**, כלומר: לא נשתתפה אף עם אחד מן המבואות.

הואיל וחצר זו גורמת איסור למבוי שהיא רגילה בו, שאלמלא היא מותר היה המבוי, כיון שנשתתפו בו כל בניו.

דוחין אותה בני המבוי שהיא רגילה בו — ונשתתפו, **אצל המבוי שאינה רגילה בו**, [ומבוי זה שאינה רגילה בו, הרי אינו נפסד אם נשייך אותה לאותו מבוי, שאין היא הגורמת לו איסור, שאף בינם לבין עצמם לא נשתתפו ובלאו חצר זו אוסרים הם במבואם].

ולמה הן דוחין אותה, משום: **שכגון זה** — שבני המבוי שהיא רגילה בו נהנים, ובני

ומשנינן: אפילו תימא כבית הלל היא:

עד כאן לא קאמרי בית הלל התם שאפילו בשני כלים הוי עירוב, אלא היכא דמליין למנא ואיתר [שמילאוהו לכלי ונותר מן העירוב] ולא חילקוהו מדעת אלא משום שלא נותר להם מקום בכלי; אבל היכא דפלגיה מיפלג [חילקוהו מדעת בשני כלים] לא הוי עירוב, והיינו מימריה דשמואל.

ומפרשינן: ותרתי, שני מימרותיו של שמואל שפסל מה שאינו עירוב:

א. לא יקפידו עליו.

ב. לא יהא נתון בשני כלים.

למה לי, כיון שכולם מטעם אחד הן??!

ומפרשינן דצריכי: דאי אשמעינן התם — במקפיד על עירובו בלבד — משום דקפיד, כלומר: דילמא לא קפדינן על שם עירוב אלא בכי הא שיש בלבם קפידא, ולא מוכח דאיכא בינייהו שתוף ודיוור אחד [ריטב"א], אבל הכא — כשחילקוהו בשני כלים — אימא לא.

ואי אשמעינן הכא, משום דפלגיה מיפלג [שהוא מחולק בפועל] והשתא אין עליו שם "עירוב" כלל [רש"י וריטב"א], אבל התם — במקפיד על עירובו — אימא לא.

לפיכך צריכא ליה לשמואל לומר ששניהם מעכבין.

אמר ליה רבי אבא לרב יהודה בכי מעצרתא דבי רב זכאי [בבית הבד של שמן של רב זכאי]:

וכי מי אמר שמואל החולק את עירובו אינו

החצר אינם חסרים — כופין בעלמא על מידת פדום [שהיו אומרים "שלי — שלי" ולא היו מהנים חבריהם אף כשלא נחסרו על ידי כך]; ולפיכך: דין הוא שנדון בזו, כאילו נסתלקה החצר מן המבוי שהיא רגילה בו כדי שלא תאסור עליה, [ואין כאן כפיה ממש, דזה לא שייך הכא; נתבאר על פי משמעות רש"י ודברי הריטב"א].

אמר רב יהודה אמר שמואל:

המקפיד על עירובו — שנתן עם שאר בני החצר — לבל יאכלו שאר בני החבורה את הפת שנתן הוא, אין עירובו עירוב.

ומשום: מה שמו? עירוב שמו! שיהו כולן מעורבין ומרוצין בו שלא ימחה זה בחבירו אלא שותפות נוחה ועריכה.

רבי חנינא אומר:

אף המקפיד על עירובו עירובו עירוב, אלא שנקרא המקפיד מאנשי ורדינא שהיו צייקנין, כלומר: שפיר שייך לשון "עירוב" אפילו כשהן מקפדין זה על זה [ריטב"א].

ועוד אמר רב יהודה אמר שמואל:

כיון שעירוב שמו, משמע שיהא כולו מעורב יחד [ריטב"א], ולפיכך: החולק את עירובו שחילקו בני החצר את עירובן בשני כלים, אינו עירוב.

ותמהינן: כמאן?! אטו כבית שמאי היא?!

דתניא: חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים:

בית שמאי אומרים: אין זה עירוב.

ובית הלל אומרים: הרי זה עירוב.

עירוב!?

והאמר שמואל גופיה:

בני חצר שגבו עירוב ונתנוהו — כדינו — באחד מבתי החצר, אותו בית שמניחין בו עירוב אינו צריך ליתן את הפת.

ומאי טעמא אינו צריך ליתן פת? לאו משום (דאמר, רש"י לא גרס לה) כיון דמנח בסלא [מונח לבעל הבית פת בסלון] כמאן דמנח חכא עם עירוב שאר בני החצר — דמי, ואם כן: חכא נמי בחולק את עירובו, כיון דמנח בסלא כמאן דמנח חכא דמי, כלומר: על כרחך אתה למד, שאף שהעירוב מחולק — עירוב הוא.

אמר ליה רב יהודה לרבי אבא:

לא תימא: משום שיש לבעל הבית פת בסלו הוא שאין צריך ליתן עירוב, אלא התם אף על פי שאין לו לבעל הבית פת בסלו כלל נמי אין צריך ליתן עירוב, מאי טעמא דכולהו הכי דיירי, כלומר: הרי כל עיקרו של עירוב אינו אלא כדי לעשות בני החצר כאילו דרין הן באותו בית בו נתנו את העירוב, ואם כן בעל הבית עצמו שהוא דר שם ממש, אין צריך ליתן פת.

אמר שמואל:

עירוב מועיל להתיר משום קנין, שמקנה להם בעל הבית רשותו ונמצאו כולם בעלים בבית זה שהעירוב מונח בו וכל החצר משועבדת לרשותם זו ורשות אחת היא כל הבתים והחצר.

ואם תאמר: כיון שהעירוב משום קנין הוא, מפני מה אין קונין במעיה כסף!?

מפני שאינה מצויה המעה בערבי שבתות!

ואם תאמר: היכא דעירב במעה מיהו ל[י]קני, והרי דינא הוא שהקונה במעות אין עירובו עירוב!?

גזירה שמא יאמרו מעה עיקר ואין קונין אלא בו, ויבואו לידי קלקול, דזמנין דלא שכיח להו מעה [אין המעה מצויה להם], ולא אתי לעירובי אפילו בפת שלדעתם אינו עירוב, (דאתי) [ואתי] עירוב לאיקלקולי, כלומר: שמא תשתכח תורת עירוב על ידי כן.

רבה אמר:

עירוב שמועיל להתיר משום דירה הוא, שדעתו של אדם על פיתו, והווי להו כאילו דיירי באותו בית ואין בחצר זו אלא דירה אחת, והרי כל רשות החצר מיוחדת לבית זה; נמצא המוציא מבית לחצר — לאותה רשות הוא שמוציא.

ומפרשינן: מאי בינייהו לענין הלכה, בין שמואל דאמר עירוב משום קנין, לרבה דאמר עירוב משום דירה?

איכא בינייהו:

א. אם מערבין בכלי ואף על פי שאין בו שוה פרוטה [ריטב"א], שאם העירוב משום קנין, כשם שקונין כל דבר בקנין סודר הנעשה בכלי ואף על פי שאין בו שוה פרוטה, כך קונין בו עירוב.

ב. ואם מערבין במזון שתי סעודות כשהוא פחות משוה פרוטה, שאם העירוב משום קנין אי אפשר לקנות בו, [על פי ריטב"א]